

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT
2017-06-21

Diarienummer
551-39008-2016
Dossienummer
1494-1225

Sida
1(27)

Björnsson Drift AB
Lindärva Gård, VINNINGA
erik@aleback.se

Tillstånd till djurhållning på fastigheterna Ekenäs 1:3 och Ekenäs 1:2, Lidköpings kommun

Kod i miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251): 1.10 (B), 40.60 (C)
Kod i industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU): 6.6 a

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län lämnar med stöd av 9 kap. miljöbalken, Björnsson Drift AB (bolaget), med organisationsnummer 559060-5969, tillstånd till djurhållning med slaktkycklingproduktion på fastigheterna Ekenäs 1:3 och Ekenäs 1:2 i Lidköpings kommun.

Tillståndet omfattar en djurhållning om högst 300 000 platser för slaktkycklingar, vilket motsvarar 1 500 djurenheter.

Djurstall med anslutande anläggningar för lagring av foder, stallgödsel, tvätt- och spolvatten samt en biobräsleanläggning, ska lokaliseras enligt bilaga 1.

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. miljöbalken den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljöprövningsdelegationen beslutar att en statusrapport enligt 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen (2013:250) inte krävs för den verksamhet som omfattas av tillståndet.

Villkor

Allmänt

- Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
- Hantering av fodermedel och organiska gödselmedel ska ske på sådant sätt att läckage och spill till omgivningen förebyggs och begränsas. Eventuellt läckage och spill ska omedelbart tas omhand.
- Uppkommer olägenheter av betydelse från flugor, lukt eller annan påverkan från verksamheten ska åtgärder omedelbart vidtas så att olägenheterna upphör.

Stallar

- Utsläpp av ammoniak via ventilationsluften från slaktkycklingsanläggningen, får inte överstiga 40 gram per djurplats och kalenderår.

Mätningar av hur mycket ammoniak som avgår från anläggningen ska ske regelbundet och minst tre gånger om året. Det totala årsutsläppet av ammoniak ska beräknas utifrån uppmätta koncentrationer och fastställd luftomsättning i stallen om inte annan beräkningsmetod medges av tillsynsmyndigheten. En sammanställning av det totala årliga ammoniakutsläppet från anläggningen ska redovisas i den årliga miljörapporten.

5. Ventilationen från stallarna ska utformas så att risken för lukt- och bullerstörningar vid närliggande bostadsfastigheter minimeras.
6. Bolaget ska i god tid innan byggnation påbörjas anmäla till tillsynsmyndigheten vilken utformning stallen/stallarna ska ha.

Lagring av stallgödsel och tvättvatten

7. Samtliga gödselvårdsanläggningar inklusive behållare för tvättvatten och förorenat dagvatten ska vara utformade så att det inte finns risk för förorening av yt- och grundvatten.
8. Lager för flytande organiska gödselmedel inklusive tvätt-/spolvatten ska förses med uppsamlingsanordning som möjliggör provtagning av markvatten runt och under dessa lager. Analys av prov ska kunna visa på eventuella gödselläckage från varje enskilt lager.
9. Tvättvatten som uppkommer vid rengöring av stallar samt förorenat dagvatten från utlastningsytor och andra hårdgjorda ytor i anslutning till anläggningen ska samlas upp i behållare och det ska finnas möjlighet att lagra vattnet i minst 10 månader.
10. Lagringsutrymme för fastgödsel från slaktkyckling ska vara försett med tak, väggar och portar, så att gödseln skyddas mot nederbörd och medför minimerad risk för luktolägenheter för omgivningen.
11. En träridå ska anläggas och bevaras omedelbart öster om fastgödsellagret som avskärmning för närboende. Träridån ska i övrigt skötas för varaktig funktion. Vid skada ska återplantering ske snarast.
12. Lagring av stallgödsel i fält, så kallad stuka, får inte ske.

Spridning/leverans av stallgödsel

13. Skriftliga avtal för mottagning av stallgödsel ska upprättas som motsvarar verksamhetens behov av spridningsareal. Om spridningsarealer faller bort ska produktionen anpassas till den areal som kvarstår, alternativt nya arealer säkerställas via skriftliga avtal eller överskott av stallgödsel säljas eller avyttras på annat sätt.
14. Tillståndsinnehavaren ska informera de parter där avtal om mottagning av stallgödsel har ingåtts, om aktuella analysresultat för stallgödseln.
15. Transport av stallgödsel ska ske på ett sådant sätt att spill undviks. Eventuellt spill ska tas om hand omedelbart.

Buller

16. Buller från verksamheten får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

helgfri måndag till fredag	kl. 07.00 -18.00	50 dB(A)
nattetid	kl. 22.00 -07.00	40 dB(A)
övrig tid		45 dB(A)

De angivna värdena ovan ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Kontroll ska ske när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

Momentana ljud nattetid (kl. 22.00-07.00) får utomhus vid bostäder högst uppgå till 55 dB(A).

Kemikalier och avfall

17. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage förhindras. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på ogenomsläpplig yta som är försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att nederbörd inte samlas. Vid lagring i tankar eller behållare ska uppsamlingsvolymen inom respektive invallning minst motsvara den största behållarens volym plus 10 procent av övriga behållares volym. Tankar och cisterner ska vara försedda med skydd mot överfyllnad. Absorptionsmedel ska finnas lättillgängligt vid förvaringsplatsen.
18. Döda djur ska förvaras på ett betryggande sätt från smittspridnings- och luktsynpunkt innan förbränning eller i väntan på borttransport.
19. Beslut om godkännande av verksamhetens anläggning för förbränning av djurkroppar ska redovisas till tillsynsmyndigheten.

Energianläggning

20. Utsläpp av stoft i rökgaserna från biobränsleanläggningen får inte överstiga 200 mg/Nm³ torr gas vid 6 % O₂. Kontroll ska ske senast sex månader efter att anläggningen tagits i drift och därefter när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

Kontroll av verksamheten

21. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska omfatta bland annat påverkan på vattenrecipienten samt ange hur verksamheten kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att detta tillstånd har tagits i anspråk.
22. Vart tredje år, med start verksamhetsåret 2018, ska en stallbalans med avseende på fosfor och kväve upprättas för verksamheten. Stallbalansen ska redovisas i den årliga miljörapporten.

23. Stallgödselels torrsubstanshalt (ts-halt) och innehåll av växtnäring (totalkväve, ammoniumkväve och fosfor) ska bestämmas genom analys minst två gånger per år.
24. Verksamhetsutövaren ska informera de parter där avtal om lagring, spridning eller annan avyttring av stallgödsel ingåtts, om aktuella växtnäringsinnehåll för stallgödseleln. Rapportering ska ske till tillsynsmyndigheten om vilka som har tagit emot eller köpt gödsel. Vidare ska det framgå vilken mängd och datum för leveranser av gödsel som varit aktuella vid varje enskilt tillfälle. Rapporten ska bifogas den årliga miljörapporten.

Övrigt

25. Förändringar i gödselhanteringen ska i god tid anmälas till tillsynsmyndigheten.
26. Om djurhållningen upphör på fastigheten ska detta meddelas till tillsynsmyndigheten i god tid. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in.

Igångsättningstid

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satts igång senast tre år efter det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas när verksamheten sätts igång.

Verkställighet

Miljöprövningsdelegationen bifaller bolagets yrkande om verkställighetsförordnande. Tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar med stöd av 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen införs inom tio dagar i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Nya Lidköpings-Tidningen och Skaraborgsbygden.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen och hos kommunkansliet i Lidköpings kommun. Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Den planerade kycklingproduktionen är betydelsefull för företagets långsiktiga lönsamhet och utveckling. Efterfrågan på svensk kyckling ökar kontinuerligt och mer produktion i denna del av landet behövs för att möta behovet. Svensk kycklingsproduktion ligger i framkant. Uppfödningen sker rationellt och resurssnålt i harmoni med hög djurvälstånd och minimal antibiotikaanvändning.

Samråd

Samråd om verksamhetens inverkan på omgivningen har skett enligt 6 kap. miljöbalken. Verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 3 § förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Ärendets handläggning

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 17 november 2016. Efter kompletteringar har ansökan kungjorts i ortstidningarna Nya Lidköpings-Tidningen och Skaraborgsbygden samt remitterats till Länsstyrelsen, Miljö- och byggnämnden/Miljö Hälsa för Lidköpings kommun, Trafikverket och Räddningstjänsten Västra Skaraborg. Yttranden har kommit in från Länsstyrelsen, Miljö- och byggnämnden och Trafikverket. Bolaget har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Klassificering av verksamheten

Verksamheten klassificeras enligt 2 kap. 1 § Miljöprövningsförordningen (2013:251) med verksamhetskod 1.10 (B), det vill säga anläggning för djurhållning med mer än 40 000 platser för fjäderfän.

Förbränningsanläggningen klassificeras enligt 21 kap. 11 § med verksamhetskod 40.60 (C), det vill säga anläggning för förbränning med en total installerad effekt av mer än 500 kW men högst 20 megawatt, om annat bränsle används än enbart fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas.

Verksamheten med djurhållning omfattas även av Industriutsläppsförordningen (2013:250) och kategoriseras enligt punkt 6.6 a Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU), det vill säga intensiv uppfödning av fjäderfä med mer än 40 000 platser för fjäderfä.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Yrkanden

Bolaget yrkar om tillstånd för miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. Miljöbalken för att bedriva djurhållning med högst 300 000 platser för fjäderfä samt driva en fastbränsleanläggning med total effekt om 999 kW. Produktionen kommer att ske inom fastigheterna Ekenäs 1:3 och Ekenäs 1:2 i Lidköpings kommun.

Bolaget yrkar på verkställighetsförordnande. Det är angeläget att kunna starta verksamheten med schaktning och grundarbete så snart som möjligt, eftersom efterfrågan på svensk kyckling ökar snabbt. Fördröjning äventyrar affärsuppgörelser med köpare av kycklingar, byggfirmor, leverantörer av stall och utrustning.

Åtaganden

För att minimera påverkan för närboende, åtar sig bolaget att bygga en lagringshall för gödsel med tak, heltäckande väggar och stängbara portar. Portarna kommer att

hållas stängda mellan ut- och inlastningstillfällena. Bolaget åtar sig också att plantera en trädriddå öster om lagringshallen för att minimera lukt.

Förslag till villkor

- Om inte annat följer av villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
- Tillståndsinnehavaren ska i samband med miljörapportering redovisa för tillsynsmyndigheten vilka som har tagit emot eller köpt gödsel. Vidare ska det framgå vilka mängder gödsel som varit aktuella vid varje enskilt tillfälle.
- Lagringsutrymmet för fastgödsel ska vara försett med tak och väggar, så att den skyddas mot nederbörd.
- Samtliga gödselvårdsanläggningar samt behållare för tvättvatten ska vara utformade så att förorening av yt- och grundvatten förhindras.
- Utsläpp av stoft i rökgaserna från biobränsleanläggningen får inte överstiga 200 mg/Nm³ torr gas vid 6 % O₂. Kontroll ska ske senast sex månader efter att anläggningen tagits i drift och därefter när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.
- Transport av stallgödsel ska ske med ändamålsenliga fordon och på sådant sätt att spill undviks.
- Tvättvatten från rengöring av stallar samt förorenat dagvatten från utlastningsytor och andra hårdgjorda ytor i anslutning till anläggningen ska samlas upp i en behållare där det ska gå att lagra vattnet i minst 10 månader.
- Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras på sådant sätt att mark, ytvatten och grundvatten inte förorenas. Spillolja får inte användas för smörjningsändamål eller liknande.
- Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras på ogenomsläpplig invallad yta under tak. Vid lagring i tankar och behållare ska uppsamlingsvolymen inom respektive invallning motsvara minst den största behållarens volym + 10 % av övriga behållares volym.
- Döda djur ska, i väntan på förbränning eller bortförsl till destruktionsanläggning, förvaras på ett betryggande sätt ur smittspridnings- och luktsynpunkt.
- Buller från verksamheten ska begränsas så att ljudnivån som frifältsvärde vid bostäder inte överstiger följande:

Ekvivalent ljudnivå

50 dB(A) dagtid (kl. 07:00-18:00) helgfri måndag – fredag

45 dB(A) dagtid (kl. 07:00-18:00) lördag, söndag och helgdag

45 dB(A) kvällstid (kl. 18:00-22:00) alla dagar

40 dB(A) nattetid (kl. 22:00-07:00) alla dagar

Momentana ljud

55 dB(A) nattetid (kl. 22:00-07:00) alla dagar

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom antingen närfältsmätningar och beräkningar eller genom immissionsmätningar. Ekvivalentvärdena ska mätas och beräknas för de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske när förändringar skett i

verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer samt när tillsynsmyndigheten beslutar om kontroll.

- Tillståndsinnehavaren ska se till att all personal som arbetar i verksamheten är väl förtrogen med tillståndets beslut, dess innehåll och villkor.
- Planerade förändringar i gödselhanteringen ska i god tid anmälas till tillsynsmyndigheten.
- Om djurhållningen planeras att upphöra på fastigheten ska detta i god tid meddelas till tillsynsmyndigheten.

Bolagets beskrivning av verksamheten

Befintlig verksamhet

Bolaget Björnsson Drift AB startades 2016 och ska endast omfatta slaktkycklingproduktion. Det är ett familjeföretag som drivs av familjen Björnsson.

Familjen driver sedan tidigare Alebäcks Stuteri AB med en omfattande hästverksamhet på tre gårdar (Aleback 1:2, Tun 20:11 och Lindärva 9:1) och växtodling som omfattar ca 910 hektar (ha) brukad åkerareal. Idag finns ca 200 hästar på gårdarna.

Det finns för närvarande ingen djurproduktion på aktuell fastighetsdel.

Planerad verksamhet

Den nu aktuella ansökan gäller en nyetablering för slaktkycklingproduktion. Ansökan omfattar högst 300 000 platser för fjäderfä med uppfödning av kycklingar i en ny stallbyggnad. Med de planerade uppfödning- och tomtiderna kommer det att produceras åtta omgångar per plats och år, vilket innebär ca 2 miljoner kycklingar per år totalt.

Produktionsytan kommer att uppgå till 12 000 m² med utrymmet samlat i ett nytt stall som blir 285 meter långt, 45 meter brett och med 8,5 - 9,5 meter till taknock. Som en alternativ utformning kan samma produktionsyta fördelas på två lika stora och parallella stallar (se bilaga 1 till detta beslut). Dessa stallar skulle då bli 176 meter långa, 35 meter breda och med en nockhöjd på 9,2 meter.

En hall för lagring av kycklinggödsel kommer att byggas. Den kommer att byggas med en lagringskapacitet för 5 000 m³ och blir därmed ca 25*50 meter i sida med 4 meters lagringshöjd. Lagret lokaliseras ca 500 meter öster om stallet av smittskyddsskäl. Det kommer att vara försett med tak, heltäckande väggar samt portar.

Enligt uppgift från statligt utsedd slakteriveterinär bör avståndet mellan gödsellager och kycklingstallar vara minst 500 meter för att man på detta sätt ska minska risker för smittspridning av sjukdomar från gödsel från tidigare djuromgångar och pågående uppfödningssomgång. Detta är en rekommendation och inget krav, men uppmanas skarpt att följas vid en nyetablering av stallar. Avståndet 500 meter är tilltaget för att minimera risken för smitta från gödsellager till stall. Bolagets

uppfattning är att denna rekommendation bör följas för att säkerställa minimala driftstörningar och upprätthålla största möjliga djuromsorg.

En tvätt-/spolvattenbrunn med 1 500 m³ lagringskapacitet kommer att anläggas i nära anslutning till stallet. Därutöver ska en bibränsleanläggning (999 kW) uppföras på verksamhetsområdet. Fastbränslet ska i första hand utgöras av träflis.

Lokalisering

Fastigheterna Ekenäs 1:3 och Ekenäs 1:2 ligger i ett område som är präglad av jordbruk och ligger inom nitratkänsligt område. Närmast större tätort, Lidköping, är belägen ca 8 km nordväst om gården. 5,5 km norrut ligger Vinninga, med ca 1 100 invånare och ca 2 km söderut ligger Saleby med ca 240 invånare. Området för byggnation omfattas inte av någon detaljplan eller några områdesbestämmelser. Vindarna är till största delen sydvästliga.

De närmast närboende finns i nordvästlig riktning, på 500 - 550 meters avstånd från den planerade lokaliseringen av stallet. Det är sammanlagt tre fastigheter med bostäder som ligger vid infarten från länsväg 2608 till gården.

Öster om den planerade lagringshallen för gödsel ligger en fastighet med tillhörande bostad på ca 300 meters avstånd samt ytterligare två fastigheter på 450-500 meters avstånd.

Miljökonsekvensbeskrivning

Lokalisering

Huvudalternativet innebär en lokalisering av stallets ena gavel i direkt anslutning till nuvarande gårdscentrum på Ekenäs 1:3. Stallets längdriktning förläggs sedan i sydvästlig riktning utåt från gårdscentrum.

Fördelar med huvudalternativet är:

- Få närboende inom 500 meters radie.
- Tillräckligt stora avstånd till andra djurgårdar för ömsesidig hänsyn till hälsoläge och smittorisk, vilket är viktigt för en produktion med låg eller obefintlig antibiotikaanvändning.
- Landskapsbilden blir bra med en placering av stallet i anslutning till nuvarande byggnation och gårdscentrum.
- Bra logistik och nuvarande interna vägar kan användas.
- Anläggningen placeras nära delägaren Erik Björnssons bostad. Han kommer att ha huvudansvaret för djurskötseln.

Alternativa lokaliseringar

Bolaget har vid projekteringen diskuterat flera placeringar på de gårdar som delägarna i Björnsson Drift AB äger och brukar. Dock finns flera begränsningar på de andra gårdarna.

Vid Tun (Tun 20:11) är byggnation utesluten på grund av närheten till den militära anläggningen Såtenäs och de störningar på kycklingproduktionen som flygtrafiken där kan vålla. Vid Alebäck (Alebäck 1:2) begränsas byggnation av närheten till andra befintliga kycklingstall och närheten till den egna omfattande

hästverksamheten som finns där. De alternativa lokaliseringarna *Alt 2* och *Alt 3* enligt ansökan, medför i jämförelse med huvudalternativet även en mindre tilltalande landskapsbild, sämre hänsyn till närboende samt sämre utnyttjande av befintliga vägar, planer och anslutningar till el och vatten. *Alt 3* kommer också att leda till att kycklingstallet kommer för nära den egna verksamheten för avel och uppfödning av hästar som finns på gården Lindärva (Lindärva 9:1).

Utsläpp till luft

Produktionen orsakar utsläpp till luften av framför allt ammoniak. Förlusterna uppstår i stall och vid lagring av gödsel. För att minska produktionens utsläpp av ammoniak, planerar bolaget att använda sig av flera olika tekniska hjälpmedel:

- God stall- och närmiljö för kycklingarna ska öka djurens foderupptag och medge god foderomvandling.
- Golvvärme i stallet ger torra ströbäddar.
- Modern teknik för dricksvattensystemet kommer att ge minimerat vattenspill.
- Väl tilltagen lagringskapacitet för gödsel ger goda möjligheter att använda gödseln vid optimala tidpunkter, då risken för förluster av växtnäring minskar.
- Lagring av gödseln i en lagringshall med tak, tätt betonggolvet och fasta väggar.

Schabloner har använts vid beräkning av kväveförluster i form av ammoniak till luften. Då bolaget kommer att sälja gödsel, har ammoniakförluster vid spridning inte beräknats. Siffrorna måste ses som ungefärliga värden.

Beräkningarna visar att 82 286 kg totalkväve kommer att utsöndras per år i produktionen. Med en beräknad förlust i stallet på 10 % respektive 12 % under den efterkommande lagringen, kommer stallförlusten att uppgå till 8 229 kg medan lagringsförlusten blir motsvarande 8 887 kg totalkväve i form av ammoniak.

Ventilationsfläktarnas utlopp kommer att vara takmonterade skorstenar placerade högt över markytan, vilket gör att ventilationsluften snabbt späds ut och minskar risken för luktstörningar. Förhärskande vindriktning är sydvästlig, vilket innebär att vinden kommer att blåsa främst mot nordöst. I kombination med rådande avstånd till närboende kommer det att göra att luktpåverkan från den planerade verksamheten blir låg.

Portarna i lagringshallen för gödsel kommer att hållas stängda mellan in- och utlastningstillfällena. Bolaget åtar sig också att planera en trädridå öster om lagringshallen för att minimera lukten. Utgödsling och transporter till lagringshallen kommer att ske efter varje omgång, dvs ca åtta gånger per år. Gödseltransporterna kommer dessutom att ske under ett fåtal dagar under korta perioder, vilket kommer att minimera eventuella luktstörningar.

För att minska utsläppen av stoft från biobränsleanläggningen kommer pannan att ha en cyklon som skiljer ut och samlar upp stoftpartiklar från den utgående luftströmmen. Eldning kommer att ske kontinuerligt vilket ger renare rökgaser, då pannan hela tiden jobbar med hög förbränning vid jämn och optimal temperatur.

Utsläpp till vatten

En täckt lagringsbehållare för spolvatten från anläggningen kommer att byggas i anslutning till stallet. Till denna behållare samlas även spolvatten från tvätt av betongplattorna som finns direkt utanför stallet. Övrig tid är dessa avlopp stängda för att inte medge uppsamling av ren nederbörd på plattorna.

Spolvattenmängden för den planerade produktionen är beräknad till 1 000 m³ per år och det kommer att finnas kapacitet för uppsamling av 1 500 m³. Detta innebär att bolaget har en mycket god lagringskapacitet för sin totala tvättvattenmängd. Det uppsamlade vattnet kommer att spridas på åkermark.

Om möjligt planeras kommunalt vatten- och avlopp att användas till personalutrymmen. Alternativt kommer eget avlopp att anläggas.

Regnvatten från takytor kommer att samlas upp och ledas ut till åkermark med befintligt dräneringssystem.

Lagring av stallgödsel

Gödseln kommer att hanteras som fastgödsel. Enligt schablonvärden (Jordbruksverkets föreskrift SJVFS 2015:21, bilaga 7) och justering för åtta uppfödningssomgångar per år, kommer gödselproduktionen av djupströgödsel från slaktkyckling att uppgå till 0,016 m³ per kyckling och år. Den årliga gödselproduktionen kan därmed beräknas till 4 716 m³ totalt. Lagringsbehovet (10 månaders lagring) beräknas uppgå till ca 3 930 m³. Behovet av lagringsutrymmen kommer att täckas genom den planerade lagringshallen för gödsel med en lagringsvolym om 5 000 m³.

Spridning av stallgödsel

Bolaget kommer inte att bedriva växtodling. Hela årsproduktionen av stallgödsel kommer därför att säljas. Produktionen kommer enligt Jordbruksverkets schabloner att kräva ca 760 ha spridningsareal. Ett skriftligt spridningsavtal finns idag med Alebäcks Stuteri AB som brukar drygt 900 ha åker. Det är tillräcklig spridningsareal för behovet på ca 760 ha. Även flera andra företag efterfrågar stallgödsel. Beroende på tillgång och efterfrågan, tillgänglig logistik, grödor mm, kan därför gödsel komma att säljas även till andra företag utöver Alebäcks Stuteri AB.

Enligt gällande regelverk, SJVFS 2013:40, kommer all gödsel som säljs att dokumenteras, med uppgifter om vilka gödselmängder som förs bort, leveransdatum och vem som är mottagare. Dokumentationen kommer att sparas och finnas tillgänglig i minst sex år.

Buller

De största bullerkällorna i produktionen är externa och interna transporter (foder-, djur-, gödsel- och flistransporter) samt ventilationsfläktar.

Transporter kommer främst att ske dag- och kvällstid så långt som produktionen medger. Avlastning av foder kommer att ske i anslutning till stallet. Detsamma gäller lastning och lossning av djur. Lastning och lossning av gödsel kommer att göras inne i lagringshallen.

Ljud från ventilationen kommer att minimeras genom användning av moderna fläktar som är utformade för att hålla ner bullernivån. Enligt djurskyddslagen får

ventilationsljud ej överstiga 65 dB(A) inne i stallet vid normal ventilation och tillfälligt 75 dB(A) vid maximal ventilation, när det är som varmast sommartid. Avstånden till närboende från de planerade byggnaderna är så stort, att det inte kommer att orsaka några störande ljudnivåer.

Transporter

Omfattning

Externa tunga transporter omfattar produkterna foder, djur, gödsel med mera. De kommer att köras på vägen mellan Vinninga och Resville (länsväg 2608). Transporterna kommer även att företas på den samfälliga framfartsvägen till Ekenäs och vidare till Arvidstorp. Den samfälliga vägen ägs till merparten av Erik Björnson (delägare i bolaget).

Utgödsling kommer att ske efter varje omgång, dvs åtta gånger per år. Gödseltransporterna till lagringshallen kommer att ske med traktor och vagn eller med lastbil (20 - 30 m³ per lass). Varje omgång motsvarar ca 500 m³, vilket innebär 20 - 25 transporter per omgång.

De externa tunga transporter beräknas uppgå till sammanlagt ca 900 stycken per år, där varje transport innebär en transportrörelse till gården och en ut från gården. Den enskilt största posten är leveranserna av slaktfärdiga kycklingar från gården. Dessa sker med regelbundenhet efter varje omgång.

Transporter av gödsel från bolaget kommer främst att ske med flaklastbil (40 - 50 m³ per lass). En mindre del, 10 - 15 %, planerar man att transporteras med traktor och spridare; 16-20 m³ per lass till de närliggande markerna runt anläggningen. Dessa transporter kommer normalt att ske under ett fåtal dagar vid 2 - 4 perioder per år. Totalt ett hundratal lass per år.

Åtgärder för att minska transporternas omfattning och påverkan

Det är framför allt djur-, foder-, spannmåls- och gödseltransporter som kommer att påverka. Gödsel- och spannmålstransporter sker normalt under ett begränsat antal dagar men blir då mer intensivt med många lass per dag. Förutom gödsel och spannmål bedöms antalet externa tunga transporter att bli 12 - 15 stycken per vecka i medeltal.

Alla transporter innebär en påverkan på miljön och trafiken kommer att öka på framfartsvägen. För att hålla företagets transporter nere och minska påverkan kommer de att göras med anpassade och fullastade fordon, vilket ger ett bra transportutnyttjande.

Energi

Verksamhetens årliga energibehov beräknas till 384 000 kWh elström, 5 - 10 m³ diesel/eldningsolja och ca 1 440 000 kWh värme från biobränsleanläggningen. Därutöver åtgår 50 000 - 100 000 kWh elström samt 0 - 30 000 kWh elström för spannmålstorkning inom växtodlingsverksamheten på gården.

Uppvärmning, som dominerar energiförbrukningen, kommer att ske med fossilfritt biobränsle. I uppfödningen behövs mycket värme; speciellt vid starten till de nyinsatta kycklingarna.

El åtgår till belysning, ventilation och utfodring. För att spara energi kommer stallet att ha energieffektiva armaturer och styrningar för belysning (lysrör, natriumlampor eller LED-ljus). Stallet planerar man att förse med takfönster för att använda mer naturligt ljus eller alternativt som en fönsterrad vid takfot. Valet avgörs av val av byggkonstruktion.

För att spara energi och minska buller, kommer stallets ventilation att vara utrustade med energisnåla och varvtalsstyrda fläktar. Genom att frånluft kommer att tas ut genom takmonterade skorstenar, ökar effektiviteten jämfört med användning av väggmonterade fläktar.

Värmeväxlare planeras för att minska energiåtgången. Det planeras ett luft-luftsystem där den inkommande luften värms upp av den utgående. Väggar och tak kommer att isoleras väl. Detta reducerar energiåtgången för uppvärmning under kalla perioder och minskar ventilationsbehovet under varma perioder.

Eldningsolja, kemikalier och avfall

På fastigheten finns en cistern för lagring av 10 m³ diesel. En ny cistern för eldningsolja kommer att skaffas. Cisternerna kommer att vara invallade.

Lagringen och förbrukningen av kemikalier kommer att var låg på anläggningen. Desinfektionsmedel, flugbekämpningsmedel kommer att lagras i låg mängd och inomhus. Rättgift lagras inte, förutom betet i de fällor som hanteras av ett anlitat externt företag för skadedjurskontroll.

Risken för förorening är mycket liten då förbrukningen och lagrad mängd av farliga ämnen kommer att vara låg. Om läckage ändå skulle uppstå kommer det att samlas upp säkert och inte spridas på åkermark.

De viktigaste avfallstyperna är gödsel, döda djur och farligt avfall.

I stallet kommer stallgödseln att lagras som en ströbädd under varje omgång. I ströbädden ingår kutterspån som tillförs under den första delen av uppfödningen. Gödseln hanteras som fast djupströgödsel och får en torr och stabil konsistens. Utgödsling sker efter varje omgång, dvs åtta gånger per år. Vid utgödsling kommer gödseln att transporteras direkt till lagringshallen, alternativt hämtas och sprids direkt på åkermark.

Mängden döda djur, kadaver, beräknas till 3,5 %. Bolaget kommer att söka tillstånd för att få förbränna dem i den egna biobränslepannan. Om kapaciteten inte skulle räcka till eller om eldning ej sker, kommer de döda djuren att hämtas av Svensk Lantbrukstjänst för vidare transport till destruktionsanläggning som är godkänd av Jordbruksverket. I väntan på bortförsl kommer de att lagras i frys.

Mängderna farligt avfall kommer att vara mycket små. Bolaget kommer att sträva efter att minimera uppkomsten av avfall inom verksamheten. Farligt avfall (lysrör, batterier mm) och annat avfall som inte kan nyttiggöras eller återvinnas i den egna verksamheten kommer att sorteras och transporteras regelbundet för återvinning till godkända uppsamlingsanläggningar. Annat brännbart avfall som inte är farligt avfall, utsorteras och går till energiåtervinning.

Aska från biobränsleanläggningen kommer att lagras tillsammans med gödsel och spridas på åkermark.

Yttranden

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att Miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas och tillstyrker ansökan om tillstånd enligt den beskrivna lokaliseringen enligt huvudalternativet, Alt 1. Djurhållningen föreslås få omfatta högst 300 000 platser för slaktkycklingar. Länsstyrelsen föreslår villkor mm för verksamheten i enlighet med vad som anförs nedan.

Förslag till villkor

Länsstyrelsen anser att följande villkor bör meddelas för verksamheten.

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Hantering av fodermedel och organiska gödselmedel ska ske på sådant sätt att läckage och spill till omgivningen förebyggs och begränsas. Eventuellt läckage och spill ska omedelbart tas omhand.
3. Uppkommer olägenheter av betydelse från flugor, lukt eller annan påverkan från verksamheten ska åtgärder omedelbart vidtas så att olägenheterna upphör.
4. Utsläpp av ammoniak via ventilationsluften från slaktkycklingsanläggningen, får inte överstiga 40 gram per djurplats och kalenderår.

Mätningar av hur mycket ammoniak som avgår från anläggningen ska ske regelbundet och minst tre gånger om året. Det totala årsutsläppet av ammoniak ska beräknas utifrån uppmätta koncentrationer och fastställd luftomsättning i stallet om inte annan beräkningsmetod medges av tillsynsmyndigheten. En sammanställning av det totala årliga ammoniakutsläppet från anläggningen ska redovisas till tillsynsmyndigheten i den årliga miljörapporten.

5. Ventilationen från stallarna ska utformas så att risken för lukt- och bullerstörningar vid närliggande bostadsfastigheter minimeras.
6. Samtliga gödselvårdsanläggningar inklusive behållare för tvättvatten och förorenat dagvatten ska vara utformade så att det inte finns risk för förorening av yt- och grundvatten.
7. Tvättvatten som uppkommer vid rengöring av stallar samt förorenat dagvatten från utlastningsytor och andra hårdgjorda ytor i anslutning till anläggningen ska samlas upp i behållare och det ska finnas möjlighet att lagra vattnet i minst 10 månader.
8. Lagringsutrymme för fastgödsel från slaktkyckling ska vara försett med tak, väggar och portar, så att gödseln skyddas mot nederbörd och medför minimerad risk för luktolägenheter för omgivningen.
9. En trädridå ska anläggas och bevaras omedelbart öster om fastgödsellagret som avskärmning för närboende. Trädridån ska i övrigt skötas för varaktig funktion. Vid skada ska återplantering ske snarast.
10. Lagring av stallgödsel i fält, så kallad stuka, får inte ske.
11. Skriftliga avtal för mottagning av stallgödsel ska upprättas som motsvarar verksamhetens behov av spridningsareal. Om spridningsarealer faller bort ska

produktionen anpassas till den areal som kvarstår, alternativt nya arealer säkerställas via skriftliga avtal eller överskott av stallgödsel säljas eller avyttras på annat sätt.

12. Tillståndsinnehavaren ska informera de parter där avtal om mottagning av stallgödsel har ingåtts, om följande:

- aktuella analysresultat för stallgödseln.

13. Transport av stallgödsel ska ske på ett sådant sätt att spill undviks. Eventuellt spill ska tas om hand omedelbart.

14. Buller från verksamheten får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

Helgfri måndag till fredag	kl. 07.00 -18.00	50 dB(A)
nattetid	kl. 22.00 -07.00	40 dB(A)
övrig tid		45 dB(A).

Momentana ljud nattetid (kl. 22.00-07.00) får utomhus vid bostäder högst uppgå till 55 dB(A).

De angivna värdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Kontroll ska ske när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad

15. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage förhindras. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på ogenomsläpplig yta som är försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att nederbörd inte samlas. Vid lagring i tankar eller behållare ska uppsamlingsvolymen inom respektive invallning minst motsvara den största behållarens volym plus 10 procent av övriga behållares volym. Tankar och cisterner ska vara försedda med skydd mot överfyllnad. Absorptionsmedel ska finnas lättillgängligt vid förvaringsplatsen.
16. Döda djur ska förvaras på ett betryggande sätt från smittspridnings- och luktsynpunkt innan förbränning eller i väntan på borttransport.
17. Beslut om godkännande av verksamhetens förbränningsanläggning för förbränning av djurkroppar ska erhållas innan förbränningsanläggningen får tas i anspråk för detta ändamål. Beslutet ska redovisas till tillsynsmyndigheten.
18. Utsläpp av stoft i rökgaserna från bibränsleanläggningen får inte överstiga 200 mg/Nm³ torr gas vid 6 % O₂. Kontroll ska ske senast sex månader efter att anläggningen tagits i drift och därefter när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.
19. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska, förutom att ge svar på hur kontroll ska ske av tillståndets villkor, även omfatta bland annat påverkan på vattenrecipienten samt ange hur verksamheten kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att detta tillstånd har tagits i anspråk.
20. Vart tredje år, med start verksamhetsåret 2018, ska en stallbalans med avseende på fosfor och kväve upprättas för verksamheten. Stallbalansen ska skickas till tillsynsmyndigheten i samband med den årliga miljörapporten.

21. Stallgödselns torrsubstanshalt (ts-halt) och innehåll av växtnäring (totalkväve, ammoniumkväve och fosfor) ska bestämmas genom analys minst två gånger per år. Resultaten ska lämnas till tillsynsmyndigheten i samband med den årliga miljörapporten.
22. Verksamhetsutövaren ska informera de parter där avtal om lagring, spridning eller annan avyttring av stallgödsel ingåtts, om aktuella växtnäringsinnehåll för stallgödseln. Rapportering ska ske till tillsynsmyndigheten om vilka som har tagit emot eller köpt gödsel. Vidare ska det framgå vilken mängd och datum för leveranser av gödsel som varit aktuella vid varje enskilt tillfälle. Rapporten ska lämnas in tillsammans med den årliga miljörapporten.
23. Verksamhetsutövaren ska se till att all personal som arbetar i verksamheten är väl förtrogen med tillståndets beslutsmening, dess villkor och innehåll i övrigt.
24. Förändringar i gödselhanteringen ska anmälas i god tid innan till tillsynsmyndigheten.
25. Om djurhållningen upphör på fastigheten ska detta meddelas till tillsynsmyndigheten i god tid. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ges in.

Tillåtlighet

Planförhållanden och val av plats

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det enligt 2 kap 6§ miljöbalken väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Vidare framgår att tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser.

Fastigheterna Ekenäs 1:3 och Ekenäs 1:3 är belägna i en jordbruksbygd. Fastigheterna gränsar till varandra och består i huvudsak av åkermark i endast två väl sammanhållna block. På fastigheterna ligger gårdscentrum Ekenäs och marken gränsar i nordöst till Torpabäcken.

Enligt *huvudalternativet* i den ursprungliga ansökan skulle två nya stallar byggas omedelbart sydväst om befintligt gårdscentrum. Stallarna skulle bli 176 meter långa och byggas parallellt med varandra. Stallarnasnockhöjd beräknades till drygt nio meter. Enligt en senare inskickad komplettering har en alternativ byggnadsutformning redovisats för samma lokalisering. Den innebär att ett enda stall byggs, dock med samma produktionsyta som tidigare. Stallet blir då 285 meter långt och 45 meter brett. Nockhöjden beräknas även i detta fall bli drygt nio meter.

Gården ligger mellan Lidköping och Skara, närmare bestämt 9 km söder om Lidköping. Närmaste mindre tätort är Saleby; 4 km sydväst om platsen. Det finns inga närboende inom 500 meters radie från Ekenäs gårdscentrum, med undantag för de hyresgäster som bor på gården. Därutöver ligger tre bostäder 500 - 600 meter från gården i nordvästlig riktning och i nära anslutning till infartsvägen mot Ekenäs från allmän väg 2608.

Det planerade stallgödsellagret ska uppföras drygt 500 meter sydöst om gårdscentrum. Lagret ska enligt ansökan uppföras som en hallbyggnad med tak, heltäckande väggar och portförsedda öppningar. Omedelbart öster om lagret kommer en trädriddå att anläggas. Sammantaget ska åtgärderna enligt miljökonsekvensbeskrivningen leda till minskade ammoniakförluster och minskad

lukt. Det finns tre olika närboende inom 500 meters radie från gödsellagret. Den närmaste ligger drygt 300 meter från lagret, i östlig riktning, medan de två andra ligger 500 meter sydöst om lagret. Länsstyrelsen bedömer att det sannolikt kan uppstå viss lukt från lagret i samband med lastning och lossning. Under övrig tid bör portarna hållas stängda för att undvika onödig luftväxling i lagret och därmed förebygga luktolägenheter.

Enligt samrådsredogörelsen lämnades ett informationsbrev till 11 fastighetsägare som har sina bostäder närmast platsen för de planerade anläggningarna och utfarten till allmän väg. Därutöver har övriga närboende och berörda meddelats via annons i lokaltidning. Länsstyrelsen bedömer mot denna bakgrund att ägarna till de berörda fastigheterna har blivit informerade om planerna.

Två fastighetsägare har yttrat sig under samrådet och uttryckt farhågor för luktolägenheter, transportpåverkan och värdeminskning på fastigheterna. Bolaget har därför åtagit sig att bygga stallgödsellagret som en tillsluten hallbyggnad för att minska luktolägenheterna från den anläggningen som kommer att ligga närmast en närboende (drygt 300 meter). Även en trädridå kommer att anläggas i anslutning till stallgödsellagret, på den sida som vetter mot närboende i östlig riktning.

Alternativ lokalisering Alt 2, ligger knappt 900 meter sydväst om huvudalternativet, medan stallgödsellagret har samma placering som i huvudalternativet. Huvudalternativets fördelar jämfört med denna alternativa plats uppges vara omgivande terräng och avståndet till närboende.

Alternativ lokalisering Alt 3, ligger 3,1 km nordöst om huvudalternativet i nära anslutning till. Gödsellagret skulle enligt detta alternativ lokaliseras 800 meter sydväst om stallarna. Huvudalternativets fördelar jämfört med detta alternativ anges i huvudsak framför allt vara:

Verksamhetsområdet enligt huvudalternativet omfattas inte av detaljplan. Huvudalternativet ligger 3 km sydöst om närmaste detaljplanelagda område, N Härene respektive 3,5 km nordöst om Saleby. Verksamheten kommer enligt planerna inte att förfoga över någon egen spridningsareal för den stallgödsel som kommer att produceras. Den planerade verksamheten är förenlig med kommunens översiktsplan. Bolaget har redogjort för en omgivningsbeskrivning när det gäller värdefulla kultur- och naturmiljöer och påtalat att dessa inte ska påverkas negativt av verksamheten. Länsstyrelsen bedömer att den nu planerade verksamheten och de anläggningar som ska byggas inte kommer att påverka dessa miljöer negativt.

Transporter

Då det är fråga om nyetablering av tillståndspliktig verksamhet på platsen är det oundvikligt att transportarbetet kopplat till verksamheten i visst mått kommer att märkas. Bland annat när det gäller av- och påfarter till verksamhetsområdet från allmän väg 2608. Inga närboende finns dock längs uppfartsvägen mellan gårdscentrum och väg 2608 och inte heller åt andra hållet mellan gårdscentrum och lagringshallen för stallgödsel. Däremot finns en fastighet belägen längst in på vägen förbi lagringshallen. Därutöver finns några bebodda fastigheter i anslutning till avfarten från väg 2608.

Enligt ansökningshandlingarna kommer det totalt att bli ca 900 tunga tur- och returtransporter per år. Detta skulle motsvara i genomsnitt 17 till 18 transporter per vecka. Transporterna är i viss mån säsongbetonade. Det blir framför allt

stallgödsel- och spannmålstransporterna som normalt sker intensivt under ett begränsat antal dagar. Om man bortser från gödsel- och spannmålstransporterna beräknas därför transporterna till 12 till 15 stycken per vecka i genomsnitt.

Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att den redovisade mängden transporter bedöms skälig för verksamheten och att det inte bedöms komma att utgöra någon olägenhet för närboende. Samtidigt bör bolaget arbeta aktivt för att effektivisera transporterna.

Landskapsbild

Den planerade verksamheten enligt huvudalternativet innebär en utbyggnad i anslutning till befintlig bebyggelse i jordbruksbygd. Länsstyrelsen anser att de föreslagna alternativa placeringarna skulle riskera att bli mer visuellt påfallande i lägen nära mer trafikerade vägsträckningar. Bolagets förslag att anlägga en trädrådå öster om stallgödselhallen runt anläggningen är positivt för att få den delen av verksamheten att inte bli för framträdande i landskapet samtidigt som den kan bidra med en viss dämpande effekt på lukt för närboende i framför allt östlig och nordöstlig riktning.

Lukt och övriga utsläpp till luft

I den förhärskande vindriktningen, mot nordöst, är landskapet relativt platt. I rakt nordöstlig riktning från gårdscentrum räknat, finns närmaste bostäder på ca 1 000 meters avstånd, medan det i östlig riktning finns bostäder på 850 – 1 000 meters avstånd. I en sektor som sträcker sig mellan nordöst och sydöst om det planerade stallgödsellagret finns närboende på 300 - 900 meters avstånd.

Lukt samt visst utsläpp och deposition av ammoniakkväve från stallarna bedöms komma att ske över en stor areal jordbruksmark utan att påverka boende i någon större grad under normala förhållanden. Avstånden är något kortare till närboende från stallgödsellagret, men då bolaget föreslagit att den utförs som en stängd hall bedömer Länsstyrelsen att skyddsåtgärderna är tillräckliga. Under tillfällen då gödsel lastas in respektive ut från hallen kan lukten tillfälligt öka. Det blir dock i princip begränsat till de tillfällen då utgödsling från stallarna sker och samtidig inlastning i lagret samt när gödseln ska lastas ut för vidaretransport. Utanför den planerade trädrådån är landskapet öppet och deponering av begränsade mängder ammoniakkväve från stallventilationen bedöms komma att ske över en stor areal jordbruksmark, vilket gör att halterna blir låga. Markens och grödornas kväveupptagande förmåga har kapacitet att tillgodogöra sig detta begränsade tillskott, vilket leder till att deposition av kvävet bedöms att inte leda till någon negativ inverkan för miljön.

Vattenbehov och -försörjning

Vattenbehovet är beräknat till 15 000 m³ per år till djuren. Till det beräknas rengöringen av stallet/stallarna mellan omgångarna, uppgå till ytterligare 1 000 m³ per år. Bolagets plan är att ansluta verksamheten till kommunalt vatten. En egen vattentäkt finns och ska utgöra reserv samt eventuellt för uttag av tvättvatten.

16 000 m³ vatten per år motsvarar i genomsnitt 44 m³ per dygn. Länsstyrelsen bedömer att om reservvattentäkten i stället skulle komma att användas för hela det dagliga uttaget, bör ansökan om tillstånd till vattenverksamheten övervägas. Kontakt bör då tas med Länsstyrelsen.

Riksintresse naturvård och strandskydd

Torpabäcken rinner i nordvästlig riktning strax norr om gårdscentrum Ekenäs. Vattendraget ingår i *Lidans ravinsystem* i den del som omfattar Lidköpings kommun och som utgör område för riksintresse naturvård. Vid Ekenäs ingår nuvarande gårdscentrum i riksintresseområdet. Enligt värdebeskrivningen för området kan dess värden påverkas negativt av bland annat av utsläpp samt schaktning, tippning eller andra ingrepp.

Strandskydd om 100 meter från Torpabäcken råder och omfattar ett område upp till och med Ekenäs mangårdsbyggnad. Anläggande av stallutrymmen, silo- och förbränningsanläggning samt tvättvatten- och stallgödsellagring kommer att ske utanför strandskyddsområde.

Länsstyrelsen konstaterar från ansökningshandlingarna att schaktmassor från anläggandet av verksamheten uttryckligen inte ska belasta ravinen utan ska fördelas på åkermarken i anslutning till byggnationen. Stallgödseln kommer att transporteras med traktorkärra eller lastbil direkt från stall till lagringshall alternativt med gödselspridare eller annat transportfordon för direktspridning på åkermark. Lagringshallen ska vidare utformas så att såväl in- som utlastning av gödsel sker inomhus i hallen för att minimera gödselspill utomhus. Tvättvatten från stallarna leds till lagringsbehållare utan avlopp. Behållaren får även ta emot eventuellt nedsmutsat dagvatten från stallarnas utlastningsplattor.

Länsstyrelsen föreslår ett villkor i tillståndet om att särskild hänsyn ska tas för att förebygga spill och läckage av fodermedel och organiska gödselmedel i verksamheten samt att om detta ändå uppstår så ska detta tas om hand omedelbart i miljöskyddssyfte.

Vattenförekomst och miljö kvalitetsnorm

Verksamhetsområdet avvattnas i nordvästlig riktning via Torpabäcken respektive Flian och vidare via Lidan till Vänern. Torpabäcken har i senaste klassningen satts till *måttlig* ekologisk status, bland annat till följd av övergödning, med målet god ekologisk status till år 2027. Flians ekologiska status har på motsvarande sätt också klassats som *måttlig* till följd av övergödning. Dessutom finns dammar och andra fysiska hinder som i viss utsträckning hindrar fiskar och andra vattenlevande djur att vandra i vattensystemet. Även för Flian har målet god ekologisk status satts till 2027.

Verksamheten kommer inte att förfoga över egen spridningsareal för stallgödsel. Borttransport av både fastgödsel och tvättvatten från anläggningens lagringsutrymmen, med väl tilltagen lagringskapacitet, kommer att ske regelbundet från anläggningen till annan part med vilken avtal skrivits.

Länsstyrelsen anser att förutsättningarna och försiktighetsåtgärderna som nämnts ovan bidrar till att den planerade verksamheten kan bedrivas på ett miljömässigt godtagbart sätt samtidigt som den är lokaliserad inom ett grundvattenområde som är utpekad som av särskild vikt för vattenförsörjningen och skyddat enligt vattenförvaltningen.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen, med hänsyn till kraven på en lämplig lokalisering och då skyddsåtgärder kommer att föreskrivas, att det inte föreligger några hinder för tillstånd till verksamheten.

Industriutsläppsförordningen

Länsstyrelsen bedömer att den motivering bolaget gett till varför en statusrapport inte behöver upprättas är tillräcklig.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget i stort uppfyller kraven i det vägledande referensdokumentet *IPPC, Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs (July 2003)*.

Motivering av villkor

Villkor 3

Generellt finns en risk för olägenheter från flugor och lukt vid den nu aktuella typen av djurhållning. Det kan inte uteslutas att även andra källor till olägenheter kan uppstå; exempelvis damm, vibrationer och buller från transporter, fläktar, maskiner och annat.

Villkor 4

Ett av de svenska miljö kvalitetsmålen är "Ingen övergödning". Övergödning orsakas bland annat av ammoniakavgång där jordbrukets djurhållning svarar för huvuddelen av de svenska utsläppen. Den aktuella verksamhetens storlek gör att det är angeläget att begränsa utsläppen från anläggningen. Genom att använda bästa möjliga teknik kan ammoniakavgången minskas. Ammoniakutsläppen via ventilationsluften är i hög grad beroende av temperatur, utgödslingsintervall och ventilationsstyrning.

Villkor 8

Lagringsutrymme med tak, väggar och portar förhindrar att den torra stallgödseln fuktas upp och minskar luftrörelser i gödsellagret. Genom att hålla fastgödsel från fjäderfå torr och avskärmad från omgivningen under lagringsperioden, kan växtnäringsläckage i form av ammoniakavgång och lukt begränsas.

Villkor 9

Efter samrådet har bolaget åtagit sig att bland annat anlägga en trädridå i anslutning till lagringshallen för stallgödsel, i riktning mot närboende i östlig riktning. Länsstyrelsen bedömer att åtgärden kommer att kunna utgöra ett komplement till att stallgödsellagret byggs som en tillsluten hallbyggnad. Trädridån bedöms då kunna fungera som ytterligare avskärmning. Länsstyrelsen föreslår att åtagandet fastställs som villkor för att tydliggöra åtgärden i likhet med utförandet av själva lagringshallen enligt villkor 8.

Villkor 10

Lagring i stuka medför ökad risk för utlakning av växtnäring till marken och ammoniakavgång till luften. Lokalt under stukan kan höga koncentrationer av växtnäring ansamlas, vilket kan leda till utlakning via dräneringsvatten.

Villkor 19 - kontrollprogram

När det gäller den del av kontrollprogrammet som omfattar kontroll av påverkan på vattenrecipienten kan medverkan i områdets samordnade recipientkontroll vara ett alternativ till enskild kontroll.

Villkor 25

Mot bakgrund av att den aktuella djurhållningen klassas som IED-verksamhet är det skäligt att tillsynsmyndigheten även ges möjlighet att föreskriva om en avvecklingsplan.

Villkoren i övrigt överensstämmer med vad som är brukligt vid djuranläggningar med liknande storlek och omgivning. Villkoren är föreslagna för att begränsa verksamhetens påverkan på omgivande bebyggelse och miljö. Länsstyrelsen bedömning är att övriga villkor är befogade i detta enskilda fall.

Miljö- och byggnämnden

Ansökan bedöms som bra skriven och Miljö- och byggnämnden bedömer att tillstånd kan beviljas i enlighet med ansökan.

Miljö-Hälsa har vid flera tillfällen uppmärksammat gödselbrunnar som läckt gödsel till följd av fel vid byggnationen, fel som uppkommit senare under anläggningens livslängd och haverier där hela gödselbrunnen rämnat. På förekommen anledning anser därför Miljö-Hälsa att dräneringsledning som läggs under eller runt om gödselbrunnen ska sammanföras till en provtagningsbrunn där dräneringsvattnet ska kunna provtas för att upptäcka eventuellt läckage från gödselbrunnen.

Nämnden förordar med hänvisning till ovanstående stycke ett nytt villkor:
Vid nybyggnation av gödselbrunnar ska dräneringsledning som läggs under eller runt om gödselbrunnen sammanföras till en provtagningsbrunn där dräneringsvattnet ska kunna provtas för att upptäcka eventuella läckage från gödselbrunnen. Inget annat dräneringsvatten ska få tillföras dessa ledningar innan provtagningsbrunnen.

Miljö- och byggnämnden vill avslutningsvis understryka vikten av att gödsellagret för fastgödsel byggs och sköts så att luftväxling från gödsellagret till omgivningen blir så liten som möjligt. Skälet är att gödsellagret ligger så nära närmaste boende.

Trafikverket

Anläggningen ansluter enligt huvudalternativet till väg 2608 via en befintlig enskild väg och beräknas generera 950 - 1 050 transporter per år. Skyttad hastighet på aktuell sträcka är 70 km/h och det går 337 fordon, varav 25 tunga fordon, per årsmedeldygn.

Om befintlig anslutning till väg 2608 behöver ändras ska Trafikverket godkänna ändringen (TRV 2013:121). Ansökan om ny eller ändrad anslutning kan göras på Trafikverkets hemsida. Trafikverket har inga ytterligare synpunkter på ansökan.

Räddningstjänsten Västra Skaraborg

Räddningstjänsten Västra Skaraborg har inget att erinra i ärendet.

Bolagets bemötande av yttranden

Angående Miljö- och byggnämndens yttrande

Bolaget har tidigare redovisat teknik och åtgärder för att förbygga utsläpp till mark och vatten samt minimera lukt från fastgödsellagret.

Gällande förslag om nytt villkor så vill bolaget tydliggöra att behållaren i första hand är avsedd för tvättvatten. Behållaren kommer vara gjord i betong och marken runt och under behållaren ska dräneras. Lagringskapaciteten kommer vara tillräcklig och behållaren ska kontrolleras regelbundet för att säkerställa att den är i fullgott skick. Extra kontroller ska göras vid tömningar. Bolaget överlämnar till Miljöprövningsdelegationen att besluta om villkoret är befogat samt också hur det ska utformas.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning, efter gjorda kompletteringar, uppfyller kraven och kan godkännas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken.

Tillåtlighet

Miljöprövningsdelegationen delar i allt väsentligt Länsstyrelsens bedömning vad gäller verksamhetens tillåtlighet och förslag till villkor. Länsstyrelsens förslag till reglering av tillståndets omfattning och villkor i stort, är rimliga utifrån verksamhetens beräknade miljöpåverkan. Verksamheten är i övrigt förenlig med gällande kommunala planer och bedöms kunna bedrivas utan att oacceptabla störningar uppkommer för närboende eller på omgivande natur- och kulturvärden. Verksamheten bedöms inte heller innebära någon uppenbar risk för negativ påverkan på vattenkvaliteten i nedströms liggande vattenförekomster.

Villkor

Villkor 5

Ekenäs gårdscentrum ligger i ett öppet jordbrukslandskap med andra gårdar och enskilda bostäder i närområdet. Stallventilation är teknik som är i drift kontinuerligt vid djurhållning och där bland annat fläktarnas varvtal regleras med mät- och styrteknik. Av ansökningshandlingarna framgår att ljud från ventilationen kommer att minimeras genom användning av moderna fläktar som är utformade för att hålla nere bullernivån, i första hand när det gäller djurmiljön med ventilationsljuden i stallet.

Miljöprövningsdelegationen anser att installation av ventilation i stallar ska planeras så att montering av sådan utrustning även tar hänsyn till minimerad påverkan av lukt och buller till omgivningen. Placering av fläktar i stallbyggnaden och utformning/avskärmning av tillufts- och frånluftsdon med avseende på närboende är exempel på åtgärder som kan begränsa denna miljöpåverkan.

Villkor 6

Bolaget har inkommit med två alternativa förslag på utformning av stallar. Enligt det första förslaget kommer produktionsytan att vara samlad i ett nytt stall, som blir 285 meter långt, 45 meter brett och med 8,5 - 9,5 meter till taknock. Som en alternativ utformning kan samma produktionsyta fördelas på två lika stora och parallella stallar (se bilaga 1 till detta beslut). Dessa stallar skulle då bli 176 meter långa, 35 meter breda och med en nockhöjd på 9,2 meter.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att dessa två alternativa utformningar av stallar är likvärdiga avseende omgivningspåverkan och att bägge förslagen kan tillåtas. Bolaget ska dock i god tid innan byggnation påbörjas anmäla till tillsynsmyndigheten vilken utformning stallet/stallarna ska ha.

Villkor 8

Miljöprövningsdelegationen anser att miljö- och byggnämndens förslag om att nya gödsellager ska utformas så att ett eventuellt läckage kan påvisas via provtagning är skäligt och fastställer därför ett nytt villkor 8 under rubriken *Lagring av stallgödsel och tvättvatten*.

Miljöprövningsdelegationen anser att själva villkoret lämpligen kan utformas så att nya gödsel-/rötrestlager ska förses med en funktion som ska möjliggöra provtagning av vatten i marken runt och under respektive lagringsplats. Provtagning ska kunna göras för varje enskilt nytt lager. I annat fall är det enligt Miljöprövningsdelegationens bedömning svårt att avgöra vilken gödselbrunn det är som eventuellt läcker i de fall flera brunnar/lager anläggs intill varandra.

Funktionen kan med dagens teknik lämpligen utföras som nämnden beskrivit i sitt yttrande, det vill säga att dräneringsledningar förläggs under eller runt gödsellagren och sammanförs till en särskild provtagningsbrunn. Dräneringsvattnet ska kunna visa på eventuella läckage från lagren. Utformningen ska dessutom utföras så att ingen utspädning kan ske genom att föreskriva att inget annat dräneringsvatten ska få tillföras dessa ledningar innan provtagningsbrunnen.

Villkor 19

Beslut om godkännande av verksamhetens anläggning för förbränning av bland annat djurkroppar från verksamheten har sin bakgrund i förordning (EG) nr 1069/2009. Anmälan ska göras till och beslut ska erhållas från Jordbruksverket innan förbränningsanläggningen får tas i anspråk för detta ändamål.

I ett godkännande ingår att inbesiktning av anläggningen gjorts enligt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur. Godkännandet inbegriper bland annat att tillräcklig hög förbränningstemperatur ska uppnås och att hanteringen av kadaver bedömts uppfylla ett gott smittskydd.

Då kravet på inbesiktning och godkännande redan är reglerat i annan lagstiftning, har Miljöprövningsdelegationen valt att korta ner det av Länsstyrelsen föreslagna villkoret att endast omfatta kravet på att meddela tillsynsmyndigheten om godkännande.

Villkor 20

EU-parlamentet och Ministerrådet beslutade 2015 om ett nytt direktiv för medelstora förbränningsanläggningar, det vill säga anläggningar med 1 - 50 MW

tillförd installerad effekt. Direktivet ska vara genomfört i Sverige senast den 19 december 2017. Direktivet innehåller bland annat gränsvärden för utsläpp av stoft till luft.

Av ansökningshandlingarna framgår att den planerade bibränslepannan ska ha en effekt på 999 kW och vara utrustad med en cyklon för stoftrening. Begränsningsvärdet för stoftutsläpp i villkoret, på högst 200 mg/Nm³ torr gas vid 6 % O₂, är idag normalt i villkor för motsvarande förbränningsanläggningar i liknande miljöer.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar dock samtidigt att den planerade anläggningen ligger mycket nära den undre gränsen för installerad effekt som kommer omfattas av bestämmelserna. Om den planerade bibränsleanläggningen av något skäl senare kommer att utökas effektmässigt, kommer sannolikt nya lägre begränsningsvärden för stoftutsläpp så småningom att gälla för anläggningen. Detta kommer i sin tur sannolikt att innebära högre krav på teknik för stoftrening än det som beskrivits i ansökan.

Övrigt

Bolaget har också yrkat på följande villkor. Verksamhetsutövaren ska se till att all personal som arbetar i verksamheten är väl förtrogen med tillståndets beslutsmening, dess villkor och innehåll i övrigt. Miljöprövningsdelegationen förutsätter att personalen har kunskap om tillståndet och dess innehåll, men anser inte att det är nödvändigt att reglera detta i ett särskilt villkor.

Igångsättningstid

Bolaget har inte angivit några yrkanden avseende igångsättningstid. Miljöprövningsdelegationen bedömer att planen är att ta tillståndet i anspråk och att starta upp verksamheten så snart som möjligt. Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten därför ska ha satts igång inom tre år från det att beslutet vunnit laga kraft.

Verkställighet

Ett verkställighetsförordnande får meddelas när det finns skäl till detta. Det framgår av 22 kap. 28 § jämte 19 kap. 5 § punkt 12 miljöbalken.

Ett verkställighetsförordnande är ur processuell synvinkel ett undantag från huvudregeln att ett lagakraftvunnet avgörande ska avvaktas innan ett tillstånd får tas i anspråk. Det ankommer på verksamhetsutövaren att påvisa konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart och vad som kan bli följderna av att verksamheten förskjuts framåt i tiden. Verksamhetsutövarens intresse måste med viss marginal väga tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan verkställighet får ske. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras. (Se NJA 2012 s. 623).

Som skäl för att verkställighet ska beviljas har bolaget uppgett att man behöver påbörja arbete med schaktning och grundarbete så snart som möjligt, eftersom efterfrågan på svensk kyckling ökar snabbt. Fördröjning äventyrar

affärsuppställningar med köpare av kycklingar, byggfirmor, leverantörer av stall och utrustning.

Det inte framkommit några motstående intressen i ärendet. De synpunkter som inkommit avseende lukt från gödsellagringen har tillgodosetts genom meddelade villkor. Meddelande av verkställighet skulle i detta fall inte heller medföra några oåterkalleliga skador på miljön eller människors hälsa och Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av ovanstående att verkställighet kan beviljas.

Industriutsläppsförordningen

Enligt nu gällande 22 kap. 1 § första stycket 7 miljöbalken ska en tillståndsansökan för en industriutsläppsverksamhet innehålla en statusrapport när detta krävs enligt bestämmelserna i industriutsläppsförordningen. Det finns dock undantag från kravet på statusrapport. Enligt 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen krävs inte en statusrapport om risken är liten för att verksamheten medför föroreningsskada inom det område där verksamheten bedrivs eller avses att bedrivs.

Sökanden har följt de olika stegen i Naturvårdsverkets vägledning i syfte att utreda om en statusrapport krävs. Efter att ha genomfört de tre första stegen enligt vägledningen har Bolaget identifierat relevanta miljö- och hälsofarliga ämnen samt bedömt risken för förorening som mycket liten. Miljöprövningsdelegationen delar bolagets bedömning. Någon statusrapport krävs därför inte i förevarande ärende.

Under handläggningen av ärendet har BAT-slutsatser fastställts för intensiv uppfödning av fjäderfä eller gris genom beslut 15 februari 2017 (2017/302/EU). Eftersom BAT-slutsatserna har beslutats efter det att ansökan kungjorts har slutsatserna inte utgjort referens i den aktuella prövningen, men kraven i BAT-slutsatserna ska vara uppfyllda inom 4 år efter att de har publicerats, dvs. den 21 februari 2021.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser mot bakgrund av miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. att de av bolaget gjorda åtagandena och de villkor som finns i detta beslut utgör tillräckliga försiktighetsmått för att tillstånd ska kunna lämnas för verksamheten.

Information

Detta tillstånd befriar inte bolaget från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser.

Miljöprövningsdelegationens prövning av verksamheten omfattar endast bestämmelserna i 9 kap. miljöbalken och omfattar inte åtgärder som kräver tillstånd eller anmälan för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Sprängning, grävning eller vatten- och rörläggning inom vattenområden är exempel på åtgärder som är vattenverksamhet. Detta tillstånd omfattar heller inte prövning enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Ändrade ägarförhållanden ska, enligt 32 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), snarast möjligt meddelas tillsynsmyndigheten av den nya verksamhetsutövaren.

Alla som bedriver eller har bedrivit en miljöfarlig verksamhet har ansvar för efterbehandling av mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är förorenade. Den som äger eller brukar en fastighet ska genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta framgår av 10 kap. miljöbalken.

Bestämmelserna i 12 kap. miljöbalken om miljöhänsyn i jordbruket samt förordningen 1998:915 om miljöhänsyn i jordbruket ska särskilt beaktas. Av djurskyddslagen (SFS 1988:534) och djurskyddsförordningen (SFS 1988:539) framgår bland annat att stallar och anläggningar ska förprövas innan åtgärden påbörjas. Av Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15/Saknr L 100) för djurhållning m.m. framgår vilka regler som gäller för djurtäthet.

Vidare ska följande bestämmelser särskilt beaktas:

- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG nr 1069/2009) om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. I beslutet har deltagit Sabine Lagerberg ordförande, och Marika Lundmark, miljösakkunnig. Ärendet har beretts av Stig Karlsson, miljöhandläggare.

Sabine Lagerberg

Marika Lundmark

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför underskrifter

Så här överklagar du Miljöprövningsdelegationens beslut

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 26 juli 2017**.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Bilaga: Karta över verksamhetsområdet

Sändlista:

Naturvårdverket, registrator@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se
Aktförvararen Lidköpings kommun, kommun@lidkoping.se
Miljö- och byggnämnden Lidköpings kommun, kommun@lidkoping.se
Trafikverket, Region Väst, goteborg@trafikverket.se
Räddningstjänsten Västra Skaraborg, raddningstjansten@lidkoping.se
MPD; sabine.lagerberg@lansstyrelsen.se, marika.lundmark@lansstyrelsen.se
Stig Karlsson, stig.karlsson@lansstyrelsen.se
Monica Lind, monica.lind@lansstyrelsen.se
Elisabeth Lindqvist, elisabeth.lindqvist@lansstyrelsen.se

Karta över verksamhetsområdet

